Писмена припрема за излагање председника ПСВ на свечаној академији поводом 90 година Планинарског савеза Војводине

Поштовани гости, драги планинари и планинарке

Зашто Планинарски савез Војводине? Зато што постојимо и делујемо у специфичним условима. Бити планинар у равници није исто као када си у прилици да кроз прозор своје собе поглед одмориш на висовима који те окружују и инспиришу. Сваки одлазак на Фрушку гору за Суботичане је путовање од око 120 км у једном правцу и значи бар целодневни излет. Одлазак на пењачко подручје за спортске пењаче из Кикинде, на пример, представља праву малу експедицију, и шта ако онда падне киша? Бити алпиниста у равници је заиста сложен изазов. Аклиматизовати се, привићи на велику висину, а при томе највећи део живота провести на мање од 100 метара н.в. је захтевно. Када се упоредимо са на пример Аустријанцима, Мексиканцима, ма скоро са било ким, испада као да се тркамо са другима и при томе на леђима носимо тежи ранац.

Зато смо темељнији у припреми, зато је наша упорност истрајнија. Зато је наше стремљење ка висинама дубље и снажније. Услови нам намећу развој пешачења као планинарске дисциплине, пешачење нас радује и у томе нам је мало равних. Алпинисти зато вежбају на вештачким стенама, оне нам пружају могућност да стекнемо технику и останемо у кондицији.

Добро дошли на скуп посвећен истрајности и стремљењу ка висинама. Од настанка 1924. године до данас окупљали смо се неколико пута:

- 30. година: Поповица, слет са 280 учесника
- 40 година: Чортановачка шума, слет са 300 планинара
- 50 година: Змајевац, централна прослава са 400 гостију
- 70 година: Нови Сад, Матица Српска, академија са 180 гостију
- 75 година: Вршац, Стеријино позориште, свечана академија
- 80 година: Зрењанин, Градска кућа

Од времена када је планинарски покрет настао као израз потребе, тежње човека за очувањем контакта са природом, мењали су се изазови који пред нама стоје када у додир са планином дођемо. Планинарство је имало дуг развојни пут, одавно је постојало интересовање ловаца, пастира, рудара, војника и истаживача за кретање по планинским пределима. Подсетимо се да је савремено планинарство мотивисано спортским и естетским потребама настало у Европи током процеса индустријске револуције крајем 18. и током 19. века. Јачање растућег грађанског друштвеног слоја, множење градског становништва и вишак слободног времена

били су предуслов за настанак планинарства. Од подухвата покренутих истраживачким разлозима планинарство се убрзо претворило у покрет и спорт.

Прва планинарска организација у свету, лондонски ''Alpine club'' основана је 1857. године. Прва планинарска организација у Србији основана је 1901. године. Српско планинско друштво је девета организована спортска грана у Србији после коњичког спорта, мачевања, стрељаштва, гимнастике, дизања тегова, бициклизма, соколарства и фудбала. Планинско друштво ''Фрушка гора'' основано је у Новом Саду 1924. године. Планинарско-смучарски савез Војводине наставља традицију овог друштва које је основала група угледних новосадских планинара. О деловању наших оснивача написани су бројни чланци, на овом месту и поводом овог јубилеја желим само да се подсетимо да су на Фрушкој гори у кратком временском периоду подигли три планинарска дома: на Змајевцу 1926, Осовљу 1927. и Иришком венцу 1934. године. Средином тридесетих година прошлог века на Фрушкој гори било је маркирано око 500 километара планинарских стаза. Планинарско удружење војвођана је у Краљевини Југославији било треће по бројности чланства, иза Словеначког планинарског друштва и Хрватског планинарског друштва. Фото секција је на Светској изложби у Паризу 1937. године освојила прво место и добила Гранд при за фотографије на којима су били искључиво мотиви са Фрушке горе. Прве смучарске утакмице организоване су 1932. године на Фрушкој гори, а 1939. године у околини дома на Иришком венцу у дане православног божића било је свакодневно око 400 скијаша. Нарочито је вредан помена труд Кикинђана који су из својих споствених средстава у непосредној близини Кикинде изградили један брежуљак који је служио за обуку скијаша. Фрушкогорска трансверзала отворена је 1956. године, прва у Србији и друга у Југославији. Фрушкогорски планинарски маратон први пут је организован 1978. године, данас је најмасовнија планинарска манифестација у овом делу Европе. Прву вештачку стену у Војводини направили смо на Царској бари крај Зрењанина 1997. године, а на највиши врх света Монт Еверест планинар из Панчева Драган Јаћимовић попео се 2000. године. У години овог јубилеја потребна нам је енергија и предузимљивост наших оснивача. Данашње генерације војвођанских планинара у свом раду немају обавезу само према предстојећим генерацијама, које долазе, већ и према генерацијама које су нестале и које су сву своју љубав према природи и најлепши део себе уградиле у нашу планинарску организацију.

Важећа дефиниција гласи да је планинарски спорт активност у којој планинар кретање по планинским спортским теренима врши споственим снагама из спортских побуда, а планинарски спорт је део планинарства у ширем смислу. Планинарство у ширем смислу обухвата планинарски спорт и неспортске планинарске активности. Изазов, искушење, рекреација, дружење са природом и себи сличним људима као и специфични туризам, данас су водећи мотиви који људе у планине гоне и вуку. Оно што будуће време доноси не можемо знати, извесно је само да ће промене у

планинарству настајати као последица промена које се дешавају у нашој заједници и свету. И ако су француска буржоаска револуција и индустријска револуција омогућиле настанак савременог планинарства, сигурно је да ће интернет револуција чији смо сведоци изменити поглед на свет и услове нашег деловања. Пораст популарности невођеног кретања у планини, ГПС уређаји, експлозиван раст примене мобилних уређаја који користе интернет, нови материјали који се користе за израду савремене планинарске опреме, све мање кретања у свакодневном животу и све већа потреба за кретањем већ данас битно мењају околности под којима се одвијају активности планинара.

Данас док пишем овај текст ПСВ има 2341 члана, мало више него прошле године, радује нас благо повећање планинарске популације након вишегодишњег опадања. Да само напоменем да је између два светска рата највећи број чланова забележен 1938. - 5842 члана, док је после Другог светског рата највише регистрованих планинара било 1963. – 10163. Најмање нас је било 1999. године - 1979 чланова и 1993. године, свега 2014. Када се анализира кретање броја нашег чланства кроз време, као да се може уочити релативна корелација између броја чланова ПСВ и прилика у којима живи такозвани средњи слој становништва код нас. Без обзира на број, иако бисмо волели да нас је више, спортски резултати које смо остварили нису занемарљиви. Наше активности су бројне, пешачимо околином места у којима живимо, планинаримо нашим вољеним Вршачким планинама и Фрушком, трансверзалама и европским пешачким путевима, имамо трекинг лигу и лигу у планинарској оријентацији. Организујемо планинарске маратоне и планинске трке, планинаримо по планинама Србије, окружењу и безмало целом свету, бавимо се алпинизмом и спортским пењањем. То су делатности које негујемо и у спорт убрајамо. Сецифични туризам, еколошке акције, едукација, рад са децом школског узраста, издавачка делатност су неспортске области нашег деловања које не треба заборавити ни занемарити. Чињеница да нисмо само спорт, то што имамо карактер покрета, одређује нас планинаре као заиста посебну дружину. Тешко нас је са другима поредити и на одређену полицу сместити. То је наша предност, мана или специфичност. Ако правилно схватимо сваку нашу особину у предност је можемо претворити и наредне јубилеје радосни дочекати. Хајде да почнемо са припремама за обележавање сто година планинарства у Војводини.

29.11.2014. Исо Планић